

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

Ethicè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

SYMBOLVM XXXII.

Arachne puella in araneam transformatur.

6. Metam.

Ethicè.

1. Ingratus discipulus. 2- Frivola & inania hominum studia. 3.
Hominis cum aranea comparatio.

Fuit hæc filia *Idmonis*, tinctoris Lydij, viri obscuri atque opificis; ex matre pariter ignobili, quæ tamen arte nendi ac texendi, famam apud multos collegerat. *Arachne* non maternum tantum artificium probe calluerat, sed insuper acu pingebat elegantissimè, & Phrygionum sui temporis manum ita vicerat, ut omnem per Lydiam celebraretur; adeò, ut Nymphæ quoque regionis illius ac fluviorum accollæ, frequenter ad eam, operis admiratrices, inviserent. Ea nominis celebritas inflavit tumidiùs puellam; eoque prolapsa est insolentiæ, ut neque *Minervam* artis suæ præsidem agnosceret, neque in certandi discrimen cum ea descendere subterfugeret. Dij ut lento pede ad vindictam procedunt, sic *Pallas* quoque aliquid puellari ætati dandum rata, formam & habitum vetulæ induit, seque sub eo schemate ad *Arachnen* confert, & verbis ad omnem humanitatem compositis, admonet temeritatis suæ, adque rogandam stolidæ provocationis veniam adducere conatur. Illa torvo vultu personatam anum intuita, vix continuit manus, quin ejus vultum, tanquam acu Phrygia pingeret; certè superbis in eam dictis involavit, & vias suas relegere jussit, nisi facta quoque experiri vellet. Cur non veniret ipsa in conspectum, & in artis experimentum *Minerva*; se punctim cum ea dimicaturam acu: aut si placeret magis, cæsim, texturâ staminum, & jugali tela. Excussit iram Deæ, jactantia & procacitas juvenculæ; & quoniam ita lubitum est, ait, certemus; manum non in tela, sed telam stringamus. Simulque positâ personâ ad opus se accingit.

Haud mora; consistunt diversis partibus ambæ,
Et gracili geminas intendunt stamine telas:
Tela jugo juncta est, stamen secernit arundo,
Inseritur medium radijs subtegmen acutis;

X 3

Quod

Quod digiti expediunt; atque inter stamina ductum
 Percusso feriunt insecti pectine dentes.
 Utraque festinat, cinctæque ad pectora vestes,
 Brachia docta movent, studio fallente laborem.

Utraque magna argumentorum & simulacrorum varietate telam suam exornavit; Arachne quidem parùm memor virginalis pudoris, diversos & obscœnos superum amores intexuit; Pallas verò castimonie ac verecundie apprimè studiosa, nil nisi castum, pudicùmque figurabat. Opus utrinque fervet; labor tam feliciter succedit Arachne, ut etiam invidiam concitaret Deæ. Quæ denique arrogantiam & impudentiam puellæ non ferens, manum iniecit ejus operi & dirupit; moxque correptò radiò, faciem adversariæ non perfunctorie percussit. Illa contumeliam nec sustinere, nec vindicare valens, ultionem in seipsam convertit, collumque laqueo ligavit. Dea pendentem miserata, levavit quidem, & eam vivere iussit, sed simul pendere, in aliarum exemplum. Inde aspersam succo quodam venenoso, repente in araneam convertit. Fitque caput minimum, toto quoque corpore parva est: In latere exiles digiti pro cruribus hærent: Cætera venter habet: de quo tamen illa remittit Stamen, & antiquas exercet aranea telas.

Ethica.

I. (a) Fabulæ finis seu ἐπιούσιον, inter alia hoc est. Primò Arachne ingenio suo superbiens, negabat se Pallade (quæ tamen inventrix & præses est artis nendi & texendi) magistrâ, vel auxilio usam. Deinde non veretur tantam Deam in certamen provocare. Tertio salutaria sub grandævæ matronæ specie monentem, pervicaciter aspernatur: Certet, ait, mecum: nihil est, quòd victa recusem; Cur non ipsa venit? cur hæc certamina vitat? Consilij satis est in me mihi.

Quid jactantius his verbis? quid ingratus hoc animo? Non tantùm non agnoscit artificij sui autorem & magistram Arachne, sed insuper procaciter contemnit, & ei se arrogantissimè præfert. Non rarum hoc in discipulis ingratis exemplum est; pudet ipsos obnoxios vivere magistris suis, & agnoscere fontem, unde hauserunt. Gratiam bene merentibus tantùm abest, ut referant, ut etiam debere se negent; à quo crimine

(a) Ingratus discipulus.

crimine etiam bestiae abhorrent. Aliter Romani, apud quos *Fontinalia*, dies erat festus, quo in fontes coronas proiebant, puteosque coronabant, ut, à quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, iisdem gratiam referre hoc ritu viderentur. Æquum est enim eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. Vetus verbum est: *Si aquam hauris, puteum corona.* Ægyptij siphonibus Niliacis leonina capita adsculpebant, eò quod Ægyptum fecundaret aquis Nili inundatione leonis sidus. Hoc gratæ mentis, & beneficiorum memoris, symbolum est.

II. (b) Arachne in bestiolum abiit, muscarum venationi intentam. Sic Deus ulciscitur superbum & ingratum animum, ut ad extremum fastuosus spiritus in vilissimis curis insumatur, instarque retis ab araneo nexi, ventis in ludibrium, hominibus in fabulam cedat. Quantum se inflaverat olim Domitianus ille Imp. Romanus; qui Deos novos condidit, & seipsum Deum dixit, scripsitque. Qui Minervæ se filium credi voluit; qui sub imagine Herculis adoratus fuit. de quo adulator Martialis lib. 6.

Censor maxime, Principumque Princeps,
Urbs cum tot tibi debeat triumphos,
Tot nascentia templa, tot renata
Tot spectacula, tot Deos, tot urbes.

(c) Ille inquam Domitianus, Deus ac Dominus, quotidie horas aliquot in cubiculum se abdebat, quasi de rebus magnis consulturus; cum verò ministri aliquando per rimam, quid intus ageret, curiosius indagarent, viderunt Imperatorem muscas stylo configentem. Hinc percunctantibus, quis intus esset cum Imperatore? *Ne musca quidem*, respondebant. Non minus stolidè *Heliogabalus*, Romanorum & ipse Imperator, qui jubebat servos millena pondo sibi araneorum deferre, propositò proemio; collegisque dicitur decem millia pondo araneorum, dicens & hinc intelligendum, quàm magna esset Roma. Lamprid. En quò superbia recidat. Perinde ridiculè & sanè *Hariabus* Hircaniæ rex talpas capiebat: *Eropus* Macedoniæ rex, lateribus conficiendis delectabatur: *Bias* rex Lydiæ, filo ranas colligabat. Vah coronata stultitia! His accensendi, qui insanientis sapientiæ studiosi ac magistri, inutili ac futili labore, veluti aranei, consumuntur, de quibus non inscitè Martialis lib. 2. epig. 85.

Turpe est difficiles habere nugas,
Et stultus labor est ineptiarum.

Horum

(b) *Errvols & mania hominum studia.* (c) *Imperatorum & regum.*

(d) Horum integram classem Romanus Philosophus inducit. Didymus ille Grammaticus, qui ab assiduitate laboris χαλκέντερος, id est, ferreis visceribus, dictus est, quatuor millia librorum scripsisse dicitur. In his libris de patria Homeri quaeritur; in his de matre Æneæ vera; libidiniosior Anacreon, an ebriosior vixerit? an Sappho publica fuerit? Seneca ep. 88. Consimile studium Tiberij Imp. Rom. fuit, de quo Suetonius scribit, has quaestiones eum sciscitari consuetum: Quæ mater Hecubæ? quod Achilli nomen inter filias Chironis? quid Sirenes cantare consueverint? quot Vlysses remiges habuerit? priorene scripta sit Ilias, an Odyssea? dextero an sinistro pede Æneas exscenderit. Et Plutarchus memorat in Convivio septem Sapientum, inquisitum, utrum prius fuerit, ovum, an gallina? Nec desunt *cuminifera*, & vocabulorum ἐξόδοι, seu radicum sectores, qui abutentes otio, voces singulas & Syllabas exenterant, qui disputant, quid inter stillam & guttam intersit; reperire & invenire, quantum differant apud Nasonem i. Metam. & non inventa reperta est.

(e) Socratem quis occupari credat, ut saltum pulicis, pede ceræ impresso, metiri queat? quasi Philosopho dignum sit, operoso studio confectari, ter millies quadragesies quinquies hunc saltu uno, molem corporis excedere. Quid, quod & hujus ævi viri, caterum docti, his araneorum textoribus adnumerari possint, qui operosè peruestigant, si chimæra esset homo, cui scientiæ se traderet? inter quos Professor ille accensendus, qui, ut Drexelius commemorat Rhet. lib. 1. c. 10. quaestiones Theologicas nihili faciebat, sed si *modales* incidissent, ubi *absolutum*, ubi *respectivum*, quasi Solimannum debellasset, ita insurgebat. Huc pertinent Sophistæ, qui vafriis conclusiunculis, contortis quaestiunculis, cavillationibus, paralogismis, ac vitiosis argumentationibus, variisque fallaciarum specie alios decipere laborant. Possis etiam huc revocare illa ingenia, quæ in describendo passere, cane, felle, rana, musca, culice, pulice, pediculo; in laudanda mendicitate, ebrietate, luto, ipsa etiam stultitia, elaborato opere desudarunt. (f) Huc quoque referas *hereticos*, qui subtilitate ingenij nihil aliud diu nocturne texunt, quam araneorum telas, hoc est, fallacia animarum reticula, sed infirma, & uno Veritatis halitu dissilanda. His adde Legum latores, & Judices, quorum edicta, decreta, mandata, leges, sunt araneorum casses, in quos si muscæ & volatilia alia pusilla inciderint, capiuntur & pereunt: fortiora

(d) Grammaticorum. (e) Dialecticorum. (f) Hereticorum.

tiora verò animalia perrupto facilè texto, quoquò libuerit, elabuntur: ita leges imbecillam & tenuem plebeculam cohibent atque castigant, potentioribus verò nihil adversantur, qui eas ex arbitrio tollunt, scindunt, abrogant, refigunt. Pierius in Hieroglyph. lib. 26. cap. 47. His vir quidam doctus connumerat cincinnatulos pueros, puellasque, qui in comendis capillis tempus malè perdunt, & stulto se labore consumunt, crinium expandendo retia ad muscas, hoc est, ad gloriolam aliquam & vanitatem, vel blandiorem oculi alieni nictationem aucupandam. Atque horum omnium, quos recensuimus, Symbolum est *Arachne*, quæ fiducia ingenij & artis elata, cum suo fastu in araneolam immigravit, & in elaboranda textili nebula, studium omne, vitamque consumpsit. Hinc proverbio locus factus: *araneorum telas texere*, id est in re frivola, nulliusque frugis, infinitum atque anxium laborem capere.

III. (b) Non possum omittere, quin huc adducam virorum doctorum sensa super illud psalmi 89. *Anni nostri sicut aranea meditabuntur*, id est, reputabuntur, quia laboriosi sunt, & tamen inutiles, & vani, ut anni araneæ. In quæ verba Hugo Cardinalis; aranea, inquit, primò facit telam subtilem, & inutilem; idem facit astutia mundi. Isa. 19. *Confundentur texentes subtilia*. Quales illi, qui annos consumunt aut subtili & inutili, quod supra diximus, studio: aut astuti sunt & versuti in technis & fraudibus texendis, ut alios capiant & irretiant. Pergit Hugo. Secundò aranea se eviscerat; sic facit, avarus. Eccli. 10. *Nihil est iniquius, quam amare pecuniam; hic enim & animam suam venalem habet; quoniam in vita sua projecit intima sua*, id est, illa & exta instar araneæ, vitam & animam exposuit, ac perdidit ad opes acquirendas & accumulandas. 3. Aranea multùm laborat, & citò dissipatur opus ejus; sic accidit homini in fugacibus rebus spem suam ponenti. Jobi 8. *Sicut tela araneorum fiducia ejus*. 4. Aranea tabescit, cum telam suam ruptam conspicit. Contingit hoc longa cogitationum ac negotiorum suorum fila ducentibus, & alta meditantibus. In tales illud psal. 38. convenit: *Tabescere fecisti, sicut araneam, animam ejus*. 5. Vita hominum vanitatibus, & curis terrenis deditorum insperatò rumpitur, uti araneorum tela. Isa. 38. *Dum adhuc ordiret, succidit me. Dum divitijs crescere, honoribus ascendere, ætate ac forma florescere incipiunt, mors telam abruptit; annique malè consumpti seris gemitibus revocantur* Isa. 59. *Quia telas araneorum texerunt; opera eo-*

Y

72000,

(a) Puellarum & puerorum (b) Homini enim aranea comparatio.

rum, opera inutilia. 6. Aranearum tela semel rupta, refarciri non potest. Nempe fera venit post fata poenitentia; cassum fuit, quidquid laboratum fuit. Hæc Hugo. S. Augustinus in eundem psalmi locum. Aranea, inquit, huc illuc discurret, & textit tota die: & labor quidem grandis est, sed effectus nullus. Sic & vita hominum huc illucque discurret: possessiones quarimus, divitias appetimus, procreamus filios, in regna sustollimur, & omnia facimus; & non intelligimus, quod aranea telam teximus. Hæc eadem Psaltis regij verba eleganter & facundè, ut solet, explicat P. Hieremias Drexelius, Consid. 7. de æternit. quem operæ pretium est audire. Quid, ait, aliud sunt anni nostri, nisi continua exercitatio, & laboriosa meditatio? totum vitæ nostræ tempus varijs laboribus, multis doloribus, varijs timoribus, crebris suspicionibus, sollicitudinibus panè innumeris exercetur; sicut aranea cum fila filis nectit, catenatus & continuus est labor noster, continua suspiria, jam ut illo fruamur, jam ut istud amoliamur à nobis: & nescimus, quod aranearum telam teximus, grandi labore, raro successu, nullo effectu. Aranea laboriosè telam suam orditur, diu multumque discurret, hac illac circuit, in idem sæpius redit, seipsam consumit, dum suam illam multiplicium filorum rotulam absolvat. Exenterat & eviscerat sese, ut suum illud perflatile tentoriolum ex arte concinnet. Quod ut sublimè suspendat, affigat, firmetque, sexcenties, it & redit, nec visceribus suis parcat: libenter ea in tenuissimam hanc texturam impendit. Cum verò translucidum hoc & subtilissimum conopeum jam pendet alligatum, & textile hoc opus absolutum est, ad levem scoparum ductum omnis labor intercidit & perit; misella verò aranea vel in tela sua interficitur, vel eà, velut laqueo, trahitur ad mortem, pede obtenda. Ita imprudens animalculum, aut funebre sibi ipsi linteum nevit, quo involveretur: aut restem confecit, quò necaretur. Ita prorsus homines, instar araneæ, multis sese laboribus exhauriunt, ut in altum emergant, ut voluptatibus affluant, ut opes struant, retineant, & augeant. Hisce conatibus omne suum ingenium impendunt, sudant, enervantur, sicut araneæ viscerum egestu; & cum omnia fecerint, telas aranearum habent, & texturum opus ad capiendas muscas. Hæc ille piè, doctèque de araneæ laboribus.

